

3. Богуславський О.В. Інформаційно-пресова діяльність Центральної Ради та українських урядів 1917-1920 рр. / О.В. Богуславський. – Запоріжжя: ЗІДМУ, 2003. – 236 с.

4. Винар Л. Вісті з Української Центральної Ради в Києві / Л. Винар // Український історик. – 1978. – № 1-3. – с. 140-159.

5. Гринівський Т. Державна підтримка друку як запорука українського національно-культурного відродження 1917-1920 рр. / Т. Гринівський // Український інформаційний простір. – Київ, 2014. – № 2. – С.61-68.

6. Рудий Г. Київська періодична преса 1917-1918 рр. як джерело з історії Української Центральної Ради / Г. Рудий // Україна ХХ століття: культура, ідеологія, політика. – 2014. – № 19. – С. 272-274.

Семененко С.

*студентка IV курсу юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.ю.н., доцент, доцент кафедри
конституційного, адміністративного та фінансового права ТНЕУ
Цимбалістий Т.О.*

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО РЕФЕРЕНДУМУ

Актуальність. Організація та проведення референдумів є надзвичайно важливим питанням. Адже референдуми в Україні проводяться з метою забезпечення народовладдя й особистої участі громадян в керуванні державними й місцевими справами. Референдум являє собою одну з форм народного волевиявлення, організація та проведення якої потребує великої уваги.

Стан дослідження. З теоретичного боку, дослідженням питання організації та проведення референдумів займались А.О.Янчук, І.А.Хаврук, Г.В.Задорожня, Н.К.Шаптала, В.Ф.Погорілко, В.П.Федоренко, В.М.Венгер, К.О.Павшук та інші.

Виклад основного матеріалу. Інститут референдуму – один із найдавніших у праві. Батьківщиною референдуму прийнято вважати Швейцарію, де вперше його було проведено у 1439 році. Поняття "референдум" тісно пов'язане з діяльністю новоутвореного Сейму Швейцарського Союзу. Відомий швейцарський учений Анрі Жан Дюнан, засновник Міжнародного Червоного Хреста у Женеві 1863 року, запропонував таке пояснення витоків формування поняття "референдум". У старій Швейцарії засідання сейму збиралися нерегулярно, тому представники Союзних земель були не депутатами, а послами, які вели справи від імені своїх урядів. Коли з'являлися такі справи, щодо яких у послів не було відповідних повноважень, то рішення ухвалювалося і вважалося таким, що прийняте владою земель. Так було започатковано референдум [1, с. 262].

Всеукраїнський референдум є однією з форм безпосередньої демократії в Україні, способом здійснення влади безпосередньо Українським народом, що полягає у прийнятті (затвердженні) громадянами України рішень з питань

загальнодержавного значення шляхом таємного голосування у встановленому законодавством порядку [2].

За період незалежності в Українській державі проведено два всеукраїнські референдуми - 1 грудня 1991 року, який проголошував незалежність України, та 16 квітня 2000 року, ціллю якого було з'ясування думки громадян України з приводу реформації системи державного управління.

За предметом регулювання всеукраїнські референдуми можуть поділятися на конституційні, законодавчі, міжнародно-правові, адміністративно-територіальні та інституційні (з питань дострокового припинення повноважень парламенту або глави держави). Крім предметів, окреслених Конституцією України та Законом України "Про всеукраїнський референдум", на всенародне голосування можуть виноситися питання, щодо яких законодавство не містить обмежень. Тим не менш, предметом референдуму не може бути питання, вирішення якого потребує спеціальних професійних знань. Наприклад, не допускається проведення референдуму з питань, що належать до відання прокуратури, суду тощо [1, с. 261].

Законодавчою основою організації та проведення всеукраїнського референдуму є розділ Ш Конституції України та Закон України "Про всеукраїнський референдум". Що стосується фінансової сторони проведення референдуму, то всі витрати оплачуються за рахунок Державного бюджету України.

Призначення референдуму є початковою стадією проведення референдуму. Всеукраїнський референдум призначається Верховною Радою України або Президентом України [3, ст. 72].

Виключним суб'єктом призначення всеукраїнського референдуму про зміну території України є Верховна Рада України. Постанова про призначення Верховною Радою України на певну дату всеукраїнського референдуму оприлюднюється засобами масової інформації, а перелік питань, що виносяться на референдум, оголошується у десятиденний строк після офіційного оприлюднення рішення про призначення референдуму.

Президент України призначає обов'язковий всеукраїнський референдум щодо змін Конституції України, а саме: розділу I "Загальні засади", розділу III "Вибори та референдуми" та розділу XIII "Внесення змін до Конституції України". Крім того, Президент України проголошує всеукраїнський референдум за народною ініціативою [2].

Громадяни України реалізують своє право на ініціативу всеукраїнського референдуму шляхом збору підписів, яких має бути не менше 3 млн. Вони мають бути зібрані не менш як у двох третинах областей і не менш як по 100 тис підписів у кожній області. Організують та здійснюють збирання підписів ініціативні групи референдуму, що утворюються й діють відповідно до названого Закону.

Ініціативна група обирається на зборах громадян та складається не менш як з п'ятисот громадян України, які на день її утворення мають право голосу. Збори утворюють лише одну ініціативну групу.

У семиденний строк з дня проведення зборів уповноважений представник ініціативної групи передає до Центральної виборчої комісії підписані головою і секретарем зборів документи проведених зборів, а саме:

— протокол зборів;

- список їх учасників;
- список членів ініціативної групи з проведення всеукраїнського референдуму;
- заяву про призначення уповноваженого представника ініціативної групи;
- письмові заяви кожного з членів ініціативної групи з проведення всеукраїнського референдуму про згоду бути членом ініціативної групи;
- письмову згоду особи бути уповноваженим представником ініціативної групи.

Список членів ініціативної групи з проведення всеукраїнського референдуму подається до Центральної виборчої комісії також в електронному вигляді.

З дня одержання свідоцтва про свою реєстрацію ініціативна група має право безперешкодно збирати підписи громадян України під вимогою про проведення всеукраїнського референдуму.

У разі якщо кількості підписів громадян, які підтримують вимогу про проведення всеукраїнського референдуму, достатньо для призначення всеукраїнського референдуму Центральна виборча комісія зазначає це у своєму рішенні про підсумки збору підписів під вимогою про проведення всеукраїнського референдуму.

Після прийняття рішення про проведення референдуму дата проведення всеукраїнського референдуму призначається не раніш як за три й не пізніш як за чотири місяці.

Всеукраїнський референдум не може призначатися (проголошуватися) чи проводитися в умовах воєнного чи надзвичайного стану на всій території України. Якщо воєнний чи надзвичайний стан введений після призначення (проголошення) референдуму, суб'єкт призначення (проголошення) референдуму не пізніш як на третій день після введення такого стану приймає рішення про зупинення процесу референдуму до закінчення дії воєнного чи надзвичайного стану (ст. 21 Закону України «Про всеукраїнський референдум»).

Акти схвалені на всеукраїнському референдумі набувають чинності не з дня їх оприлюднення, а з дня оголошення Центральною виборчою комісією результатів всеукраїнського референдуму, окрім випадків, визначених законодавчо. У разі грубих порушень законодавчих вимог щодо проведення референдуму Верховна Рада України в місячний термін може призначити повторний всеукраїнський референдум [4].

Висновок. Інститут референдуму є найбільш яскравою формою прямої демократії в Україні. Підготовка та проведення першого всеукраїнського референдуму 1 грудня 1991 р. стало визначальним кроком в утвердженні Української держави. Позитивний досвід всенародного вирішення найбільш важливих для суспільства та держави питань на референдумі давав надію на його подальше поширення в державному будівництві та конституційному правотворенні незалежної України. Але, на жаль, подальші спроби ініціювати всеукраїнський референдум з актуальних проблем суспільного та державного життя були безуспішними. Результати ж другого всеукраїнського референдуму, проведеного 16 квітня 2000 р. з питань конституційної реформи, виявилися нереалізованими. Можна виявити і назвати багато різних причин,

у силу яких державотворчий та правотворчий потенціал всеукраїнського референдуму донині залишається нереалізованим. Це й відсутність сталих демократичних традицій щодо проведення референдумів в Україні, і складність державно-правових і конституційних процесів в Україні, і недостатність теоретико-методологічного обґрунтування референдної правотворчої та правозастосовної діяльності, і багато інших. Разом з тим, усі названі та інші причини потребують детального вивчення та опрацювання.

Список використаних джерел

1. Шаптала Н. К. Конституційне право України: навч. посіб. / Н.К. Шаптала, Г.В. Задорожня. – Донецьк: ЛізуновПрес, 2012. – 470 с.
2. Закон України «Про всеукраїнський референдум» від 06.11.2012 № 5475-VI – ВР // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 44-45. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5475-17>
3. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30. – ст.141.
4. Порядок організації всеукраїнського референдуму. Стаття [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pmguinfo.dp.ua/napravleniya-deyatelnosti/pravovaya-zashchita/49-informatsiya/524-proyadok-referendum>

Сирко У.

*студентка магістратури юридичного факультету
Тернопільського національного економічного університету
Науковий керівник: к.і.н., доцент, доцент кафедри
теорії та історії держави і права ТНЕУ
Ухач В.З.*

КОНЦЕПЦІЯ ТА ОСНОВНІ ЗАСАДИ РЕФОРМУВАННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Ратифікація Україною Європейської хартії місцевого самоврядування виступила своєрідним каталізатором процесів відродження системи представницької влади. Імплементация положень Європейської хартії місцевого самоврядування зумовлює формування якісно нового місцевого самоврядування як системного суспільного явища. Українська держава докладє значних зусиль у сприянні його становленню, функціонуванню та розвитку. Водночас на думку науковців, політиків, експертів, вітчизняне місцеве самоврядування [4] не виконує насамперед своєї суспільної місії – децентралізації державного управління, організації життєдіяльності на місцевому рівні, формування демократичних основ суспільного розвитку, що ставить під сумнів правильність обраних основ його організації.

Відмітимо, що шляхи посилення дієвості та особливості організації місцевого самоврядування в системі публічної влади перебували в центрі уваги провідних фахівців у галузі державного управління та права, зокрема: В. Авер'янова, Г. Абасова, В. Бабаєва, П. Ворони, Н. Грицака, В. Куйбіди, П. Любченка, М. Примуш, І. Софінської, Ю. Тодики, В. Шаповала та ін.